

Kärlek. — 2) Kärlekshandel. Erfaren i ä. — 3) Könsungäuge. Pläga ä.

ÄLSKOGSBEDRIFT, f. 3. Bedrift i kärleksväg.

ÄLSKOGSSJUK, a. 2. Sjuk af kärlek.

ÄLSKOGSVILLA, f. 1. (bot.) Se *Spikkclubba*.

ÄLSKVÄRD, a. 2. 1) (om person) Som förtjänar att älskas; som har många yttre behag i förening med hjertats godhet. *Ett ä-t fruntimmer.* — 2) (om egenskaper) Som förtjänar att blifva omtyckt; i hög grad behaglig, tilldragande. *Ä-a egenskaper. En ä. blygsamhet. På ett ä-t sätt.* — *Syn.* Älskansvärd, Älsklig. Se f. ö. *Behaglig*.

ÄLSKVÄRDHET, f. 3. Egenskapen att vara älskvärd. — *Syn.* Älsklighet. Se f. ö. *Behag*.

ÄLTA, f. 1. I. Ett slags oregelbunden barnfrossa. *Gossen har ä-n.*

ÄLTA, v. a. 1. II. (af *Afl*, kraft, styrka; ursprungl.: Stöta, slå) Omröra (ler, murbruk, gips, m. m.). *Ä. deg, knåda den.* — *Syn.* Bearbeta, Knåda. — *Ältande*, n. 4. o. *Ältning*, f. 2.

ÄLTARE, m. 3. En som ältar.

ÄLTGRÄS, n. 3. Örten *Ranunculus Ficaria* med små gula blommor, hvilken lägges på pulsen för frossa.

ÄMBAR, ä'mbarr, n. 3. (lat. *Amphora*, grek. *Amphoréus*) Ett slags mindre laggkäril till vattenhämtning m. m., vanligen uppvid försedt med en jernbygel, för att bära det med handen eller hänga det på kroken af ett ok. — Bildar sammansättningarna: Brand-, Brunns-, Diskämbär. [*Embar*.]

ÄMBARSEGEL, n. 3. Fyrkantigt segel.

ÄMBETE, m. fl., se *Embete*, &c.

ÄMNA, v. n. 1. (isl. *Efna*) Hafva för afsigt att göra något. *Jag ä-r resa i morgon. Jag har aldrig ä-t göra en något ondt.* — *Syn.* Ärna, Akta, Hafva för afsigt, Stå, vara i begrepp, i beråd att. — *V. a. 1.* (med *ät*) Hafva för afsigt att gifva, tilldela, tillfoga en något. *Jag ä-r det ät honom. Han har ä-t det ät de fattiga. Hugget var ä-dt ät honom.* — 2) (med *till*) Bestämma (person eller sak) till något. *Han ä-r sin son till prest. Blocket är ä-dt till en bildstod.* — 3) Tillhugga, tilldana. — *Ä. sig*, v. r. 1) Se *Ämna*, v. n. *Jag ä-r mig ätt resa bort.* — 2) (genom ellips) Hafva för afsigt att begifva sig till ett ställe. *Hvart ä-r ni er? Jag ä-r mig till börsen. Ä. herrarna sig långt? Ä. sig i'n, út, bort, o. s. v.*

ÄMNE, n. 4. (isl. *Efni*) 1) Det, hvaraf något göres, blifver, eller kan göras, blifva. *Ä-t, hvaraf något arbetas, tillverkas, förfärdigas, tillredes, väfves, stickas, svarvas, slöjdas, tillhugges, o. s. v. Ä. till bröd, se Brödämne; äfv. brödddeg. Ä. till frukt. Vi äro alla skapade af samma ä. Hatt af godt ä.* — Bildar ätskilliga sammansättningar, såsom: Räämne, Byggnadsämne, m. fl. — 2) För sig bestående, själfständigt ting. *Enkla, sammansatta ä-n. Fasta, flytande luftformiga ä-n. Vatnet består af tvoenne enkla ä-n, väte och syre. Det träaktiga ä-t i en kropp.* — 3) Något, som blott är tillämnadt eller endast groft arbetadt. *Ä. till en plog. Det är ännu blott i ä., arbetet derpå är endast börjadt, groft tillformadt.* — 4) Det, hvaröfver skrives, talas, rådslås, öfverlägges; föremål för skrift, tal, öfverläggning, o. s. v. *Ä-t för en afhandling, ett tal, en teaterpjäs, en predikan, en afhandling, en kritik, ett samtal. Han har skrivit öfver detta ä. Tala i ett ä. Afhandla ett ä. Det felas ä. till samtalets fortsättande. Hålla*

II.

sig vid ä-t. Gifva ä. till kritik, skratt. I ä-n, som röra religionen. Komma till ä-t. Återvända till sitt ä. I det ä-t är han väl hemmastadd. Det är ej hans ä., det hör ej till hans yrke eller arten af hans kunskaper. — Ingår i flera sammansättningar, såsom: Tälämne, Afhandlings-, Öfverläggnings-, Samtalsämne, m. fl. — 5) Person, som loftar att blifva tjenlig till något visst yrke, någon viss tjänst, befattning. *Han är ett godt ä., ett ä. till något stort. Godt ä. till prest.* Man säger äfven: *Det fins hos honom ä. till någonting stort.* — Har flera sammansättningar, såsom: Generals-, Prest-, Biskops-, Köpmans-, Doktorsämne, m. fl. — 6) Förmåga till penningbidrag. *Gifva efter råd och ä.* — 7) (gam. kameralterm) De i häfd varande odalägornas, isynnerhet åkerns vidd och bördighet.

ÄMNESHAMMARE, m. 2. pl. — *hamrar.* Vanlig stångjernshammare, der smidesämnena af tackjern beredas.

ÄMNESJERN, n. sing. Groft utsmidt jern, hvilket vidare smides till hvarjehanda jernarbeten. *Ä. till bösspipor.*

ÄMNESSMED, m. 3. Smed, som arbetar vid en ämnesshammare.

ÄMNESVEN, ä'mnnesvä'n, m. 3. pl. — *svenner.* Lärjunge i konst eller yrke, ämnad till dess utöfning; (vid embetsverk) extraordinarie, auskultant; (i handtyck) gesäll. *Ä. till prest, till köpman.*

ÄMNETRÄ, n. 4. Groft tillhugget trä, ämnadt till något arbete.

ÄN, ä'nn, konj. I. 1) Nyttjas som jämförelseord. *Större ä. jag. Mer, mindre ä. Jag vill hellre, att han lever, än att han blir död. Jag önskar ingenting högre, ä. att se er lycklig.* — 2) I negativa satser, efter *annan, annat, andra, annorlunda, han än* en uteslutande, upphäfvande betydelse. *Jag har ingen annan vän ä. er. Genom en annan utväg än den jag nyttjat. Jag fruktar intet annat än att..., endast att... Det betyder intet annat än att... Icke annorlunda ä. om fienden vore här, liksom fienden &c.*

ÄN, ä'nn, adv. II. Betecknar: 1) Fortfarande af en handling eller ett tillstånd intill en viss tidpunkt eller till närvarande tid. *Han var uppe ä., då jag kom. Han lever ä. Han kommer icke ä. på länge. Är hon kommen ä.? — Syn. Ännu.* — 2) Förhöjning, ökning, uppreppande; äfv. förutsättning, medgifvande. *Han är ä. större. Jag fick ä. tre äpplen, ytterligare tre ä. Låt om oss ä. göra ett försök. Om han vore ä. så rik ell. vore han ä. aldrig så rik, om han ock vore &c. Hvem han ä. vara må, han må vara hvilken som helst. Eho det ä. vara må, det måtte vara hvem som helst. Om jag ä. ville aldrig så gerna. Hvad ä. mer är ell. ä. mer, ännu mer. Ä. ett ord, ett ord till. Ä. en gång, en gång till. — Syn. Ännu, Ändå, Ock, Öckså, Till och med.* — 3) Motsats, omväxling. *Ä. bad, ä. hotade han. Ä. för mycket, ä. för litet. Ä. det ena, ä. det andra. Han är ä. här, ä. der. Ä. en, ä. en annan. Ä. så, ä. så, olika, ombytligt.* — 4) Fråga, antydande en fortsättning, stundom äfven uttryckande en viss känsla af trots, harm, förtrytelse, bekymmerlöshet, o. s. v., eller en erinran, invändning, anmärkning, o. s. v. *Början af historien är god: ä. sedan? Du tror, att han skall bli ond på mig: ä. se'n då? Kroppens helsa bör vårdas: ä. själens då?*